

LVII.

1171, Marzo, Ind. IV.

Maroita abbadessa del Monasterio di *S. Maria de Latinis* in Palermo, dichiara che Matteo, vicecancelliere di re Guglielmo, fondò un Monastero di donne, con larghe concessioni di beni, sottoponendolo all'ordine di *S. Benedetto*.

In nomine domini Dei eterni et Salvatoris nostri Iesu Christi. Anno ab incarnatione eius MCLXXI mense Martii IV Indictionis Regni vero domini nostri Willelmi Dei gratia gloriissimi et magnificentissimi Regis Sicilie, ducatus Apulie et principatus Capue, anno V feliciter. Amen. Ego Maroita Monasterii sancte Marie de Latinis prima electa, universe consorores mee, ibidem Domino servientes, devotionis affectu, et charitatis ardore. Quia vos domine Matthee, eiusdem magnificentissimi et precellentissimi Regis Willelmi illustri vicecancellarie, predictum Monasterium ad honorem et gloriam Dei onnipotens, et perpetuam laudem beatissime et gloriose semperque Virginis Marie fundari pariter et edificari fecisti, et ad decorum ipsi (a) domuj Domini necessaria ornamenta sufficienter et devote inpendistis ad usum famularum Christi, que nunc et semper, Domino largiente, divinis ibi vacabunt obsequis; quas possessiones et statutos ac sufficientes redditus liberaliter obtulisti, tam id salutiferum opus commendabiliter a vobis peractum in Domino, quam rerum eius opulentia a vobis indulta manifeste declarat. Nos itaque perpencius attentes inexhaustum (b) desiderium, et charitativum fervorem, quem geritis, ut tam a nobis quam a posteris nostris amodo, et imperpetuum in eodem Monasterio, omnipotenti Domine et gloriose beate Marie semper Virginis, statuto ordine et certis institutionibus serviatur. Promictimus vobis et heredibus vestris presenti pagina, ipsam nostram promissionem in Domino

communimus subscriptam ordinationem, comuni consilio et spontanea voluntate omnium nostrorum in ipso Monasterio, constitutam ad honorem omnipotentis Dei et assiduam laudem ipsius gloriose et perpetue Virginis Marie, Christo propitio, illibatam per omnia imperpetuum observare. In primis scilicet, Domino Presule, erimus in ipso Monasterio Abbatissa et moniales XXIV et scola puellarum, que ibi sunt permansure, et consecrande, et omnes insimul in refectorio comedemus, et in dormitorio insimul dormiemus; cibaria erunt nobis omnibus equaliter.

quaginta. Pro tertio misse omnium festivitatum, in quibus duodecim lectiones flunt statuti, sunt tareni quingenti pro sacristia in oleo cera et incenso, et aliis necessariis ipsius sacristie tareni centum triginta. In omnibus vero aliis, que necessaria sunt refectorio, cellario, coquine et ipsi monasterio, Abbatissa providebit, et de pretio quod ibi supererit fieri faciet. Et quoniam ~~pro~~ ⁱⁿ vīndicat curia necessariae vestris e nobis

rium in anteriori porta Monasterii senem et honestum, quem secundam portam monasterii penitus ingredi non permictemus pro quolibet negotio: sed semper custodiet exteriorem portam Monasterii pro dandis et recipiendis responsis, et semper iacebit extra Monasterium. In mensa Abbatissae singulis diebus apponentur crite octo panns et vini; et pauperiorum ultra que conuentus utitur, et in elemosinis sic expendentur. Prima pro domino nostro gloriosissimo Rege Willelmo, ut Deus exalte eum et pro regibus terre gloriorem faciat et multiplicet annos vite eius in longitudinem dierum. Secunda pro anima domini Regis Willelmi patris eius beate memorie. Tercia pro vobis. Quarta pro anima domine Sice quondam uxoris vestre, bone memorie, cuius consilio Monasterium ipsum a vobis cum devotione fundatum est et dotatum. Quinta pro anima patris vestri. Sexta pro matre vestra, septima pro uxore vestra domina Iudith. Octava pro benedictis filiis vestris. Pro domino ~~g~~loriosissimo rege ~~w~~illelmo cordidiram et speciale orationem faciemus, et pro ipsius vite longevitate, et incremento salutis in Assumptione beatissime Virginis Marie singulis annis de elemosina ipsius Monasterii scilicet de pane, vino, caseo et legumine centum pauperes nutriamus (*e*); et postquam annosi temporis felicem consumaverit cursum, eius anniversarium ibidem sollemniter celebrabimus, et pro eius iocunda memoria, et ipsius anime salute singulis annis in eius anniversario debimus pauperibus panes trecentos, et sex barilia vini, et unum cantare casci; et similiter faciemus singulis annis in anniversario domini gloriissimi Regis Willelmi patris eius beate memorie, de cuius gratie et dono subscriptum casale Carubule vobis collatum fuit. Post decessum quoque domine Margarite gloriose Regine anniversarium eius sollemniter celebrabimus. Anniversarium etiam domini Henrici gloriosi Principis sollemniter celebrabimus. Anniversaria quoque domini magnificentissimi Regis Rogerii pie recommendatione et

bone memorie, et patris vestri domini Nicolai et fratrum vestrorum domini Constantini venerabilis quondam Venusini Abbatis, et domini Iohannis Venerabilis quondam Cathaniensis episcopi, et domini Rogerii magistri Iudicis Surrenti, sollemniter celerabimus. Et singulis annis donec vobis vita fuerit comes in nativitate sancte Virginis Marie de elemosina ipsius monasterii scilicet de pane, vino, caseo et legumine centum pauperes nutriemus. Et post decessum vestrum et filiorum vestrorum, matris et sororis vestre, anniversaria vestra sollemniter celerabimus, et in singulis anniversariis vestris et predicte domine Sice quondam uxoris vestre bone memorie patris quoque et matris vestre (g) ac filiorum vestrorum, dabimus pauperibus de elemosina ipsius Monasterii panes trecento et sex barrilia vini, et unum cantare casei. In singulis vero anniversariis predictorum fratrum vestrorum et sororis vestre dabimus pauperibus singulis annis panes ducentos, et quatuor barrilia vini, et medietatem cantare casei. Post decessum quoque vestrum singulis septimanis semel in ebdomada pro anima vestra missam celebrabimus et quotiescumque missam pro defunctis celebrabimus, secunda oratio dicetur pro vobis: Inclina domine, tercia oratio pro domina Sica quondam uxore vestra bone memorie: Quesimus (h) domine pro tua misericordia. Similiter fit in aliis officiis mortuorum. His ita dispositis et ordinatis omnes predicti tareni a vobis superius statuti pro omnibus vestimentis et indumentis et calciamentis, et pannis lectorum omnium nostrorum, et pro tertio misse omnium festivitatum in quibus duodecim lectionis flunt, et pro infirmitaria, et pro cera incenso et oleo Sacristie accipientur de redditibus subscripti Casalis Carnubule, et possessionum, quas ipsi Monasterio concessistis; cuius Casalis et possessionum statuti redditus in singulis annis in moneta tarenis scilicet duo mille ducenti, ab aqua, victualibus, et vino, et aliis redditibus, insius Casalibus ipsarum possessionum. De quibus tarenis emptis et preparatis omnibus necessariis nostris, et his, que necessaria sunt pro tertio misse omnium festivitatum, et pro infirmitaria, et sacristia sicuti superius dispositum est, residuum tareni proficiunt

utilitatibus et necessitatibus ipsius Monasterii. Similiter et flet de victualibus reservato et receptuo ex eis quantum sufficiat ipsi Monasterio et pro elemosinis faciendis, sicuti superius est dispositum, reliquum proficiat ipsi Monasterio et ipsius utilitatibus. Et quando omnes predictos redditus accipiemus ita provide et discrete pro omnibus supradictis, et statutis expensis et aliis necessitatibus ipsius Monasterii distribuemus, ut sine querela et murmuratione, servitium Dei celebrare possimus, et predicta omnia que superius statuta facienda sine admittutione valamus adimplere. Possessiones quas ad usus nostros, et ornamenta que ad decorem ipsius Monasterii et ad divinum officium ibidem celebrandum eidem Cenobio obtulisti, hec sunt: Casale Carubule cum omnibus iustis tenimentis et pertinentiis suis. Vinea magna, que est in Caunito supra sanctam Luciam cum omnibus pertinentiis suis et cum amigdaleto quod adiunxit ipsi vinee cum terra vacua, quam emistis circa ipsam vineam. Totum cannetum quod emistis a Simone cantore Regie Cappelle, quod est in loco qui dicitur Susa, furnus qui est ante domum vestram in Ruga que vocatur de Fatsa cum omnibus pertinentiis suis. Terra vacua cum parietibus dirutis, que est ante ipsum Monasterium in qua olim fuit Buttellaria, et unam Buttellarium, que est in loco qui dicitur sanctus Nicolae de Bosco, et jardinum parvum quod est retro secus tribunam ipsius Monasterii. Nec autem omnia oblata a vobis domino Mattheo, domini glo-

novem horas argenteas et uncias duas, canices argenteos quatuor, quorum unus habet unam libram argenti et uncias quatuor, alius habet unam libram argenti, tercius habet uncias argenti decem, quartus uncias argenti sex. Ampullas argenteas duas, que habent uncias argenti quinque, baciles argenteos duos, qui habent unam libram argenti et uncias octo. Candelabra argentea quatuor, quorum duo habent unam libram argenti et uncias quatuor, alia duo habent unam libram argenti et uncias duas. Siculum argenteum cum spongea argentea, que habent unam libram argenti et uncias quatuor. Turibula argentea duo, quorum unum habet libram argenti unam, aliud habet uncias argenti decem et medium. Concham pro incenso argenteam cum cocleare argenteo, que habent uncias argenti sex. Textum Evangeliorum, qui habet tres libras argenti et unciam unam et medium. Iconam cum iniesivo, que habet libram argenti unam et medium. Aliam Iconam argenteam rotundam in qua est imago sancti Georgii. Aliam Iconam magnam in qua est imago gloriose Virginis Marie Cristum in ulnis tenens, que in corona Christi, et in corona ipsius Virginis et circum circa ipsam Iconam habet libras argenti quinque et uncias tres et medium; et in corona Virginis sunt sardine magne septem, et perne magne octo ad modum lupinorum; in corona Christi sunt sardine quatuor magne, et alie sardine parve duodecim, et perne sexdecim ad quantitatem ciceris; et in corona Christi et Virginis sunt perne mille quingente minus octo. Candelabra erea magna duo et alia parva duo, Casulas tres, unam purpuream cum lista aurifrisata, et alia parva duo, et aliam xamito rubeo similiter cum lista aurifrisata, et aliam de xamito viridi cum lista aurifrisata, et unam aliam Casulam albam sericam. Amictus duos cum listis, stolas duas unam de zendato rubeo et aliam de zendato albo, et aliam stolam cum aurifriso, et cum uno simili manipulo, et tres alias manipulos sericos, albas tres, duas cum listis et unam sine listis, cingulos sericos duos. Sindones sericas de altari septem, tobalias lineas novem, cortinam unam de zanzili, campanas octo, libros ecclesiasticos ad officium Ecclesie dedistis, et omnia.

alia, que pertinent ad usus necessarios ipsius Monasterii. His igitur et omnibus supradictis, Domino auctore, taliter dispositis et ordinatis Monasterium ipsum omnisfariam liberum statuistis et ordinastis, et ab oinijure coudictionis vel successionis heredum vestrorum liberum semper et absoluntum dimisisist; preter hoc quod volit in viventibus vestris successorum est potest.

suprascripta tam stabilia quam mobilia ipsi Monasterio concessistis et obtulistis. Ad huius autem nostre promissionis stabile firmamentum, et Domino propitio, et inrefragabile votum, huius privilegii tenorem et formulam comuni consensu et concordi voluntate cum sano consilio omnium nostrorum digestam scribi fecimus per manus domini Simonis Capellani vestri et vobis domino Mattheo domini gloriosissimi regis Willelmi illustris vicecancellario, ad perpetuam memoriam superscripte promissionis habendam assignavimus.

(a) *AMICO semperlici*   (b) *inexhaustum*

Deo gratia de domino Mattheo domini gloriosissimi regis Willelmi illustris vicecancellario ad perpetuam memoriam superscripte promissionis habendam assignavimus.

Il punto quindi è che non solo le monache, ma anche i frati di Cilento erano abituati a ricevere regali doni dalle donne. In questo caso però il regalo consisteva in un'indennità, cioè una somma monetaria, pagata dalla donna al frate. Non bisogna dunque leggerne come un regalo «casuale» bensì come un regalo congiuntamente effettuato, e dunque non tanto «casuale» quanto «congiunto», cioè frutto della volontà di coniugare la ricchezza